

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

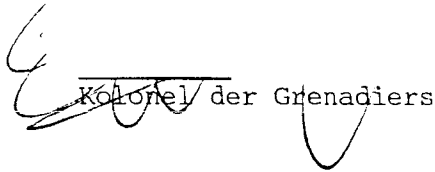
Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

-Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/4653	26 september 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 66/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/4653, d.d. 26 september 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
66/91

(Afgesloten 261000 SEP 1991)

Kroatië

Gisteren zijn opnieuw gevechten gemeld uit enkele traditionele brandhaarden in het Servisch-Kroatische conflict: Pakrac, Vukovar en Vinkovci. In verband met de strijd in laatstgenoemde stad was gisteren opnieuw sprake van verplaatsing van eenheden van het federale leger (JNA) uit Vojvodina in de richting van Kroatië, echter niet op eenzelfde schaal als vorige week het geval was. Dit geeft aan dat een heropleving van de strijd in Kroatië nog steeds niet uitgesloten is. Over het algemeen was de militaire situatie in Kroatië echter dermate rustig, dat gesteld kan worden dat het staakt-het-vuren nog steeds standhoudt.

Gisteren heeft op een geheime plaats een bijeenkomst plaatsgevonden tussen de presidenten van Servië en Kroatië, Milosevic en Tudjman, en federaal minister van Defensie Kadijevic. Zij verwoordden de noodzaak van een politieke oplossing voor de conflicten. In dit kader zouden zij onder meer van gedachten hebben gewisseld over de vraag hoe de diverse (semi-)autonoom opererende strijdgroepen aan beide zijden zouden kunnen worden overreed zich eveneens aan het bestand te houden. Zoals reeds eerder vermeld vormt dit een van de belangrijkste problemen bij het bereiken van een duurzaam bestand in Kroatië.

Bedoeld bericht wijst erop dat zowel aan Servische als aan Kroatische zijde een zekere bereidheid bestaat tot onderhandelingen. Met name is opmerkelijk dat Milosevic, die in het verleden volhield dat Servië niet bij de strijd in Kroatië betrokken was en derhalve niet bereid was tot onderhandelingen, zijn opstelling enigszins gewijzigd lijkt te hebben. Dit houdt vermoedelijk verband met het feit dat hij de internationale kritiek op Servië wil weerleggen. Daarnaast speelt ongetwijfeld een rol dat de militaire situatie in Kroatië momenteel van dien aard is dat zijn streven naar een Groot-Servische staat, met inbegrip van de door Serviërs gedomineerde gebieden in Kroatië, op relatief korte termijn gerealiseerd zou kunnen worden. De voorkeur van de JNA-top voor een politieke oplossing van de tegenstellingen in Kroatië zou (deels) met soortgelijke overwegingen kunnen samenhangen.

Ook de opstelling van Tudjman is enigszins opmerkelijk, gezien het feit dat hij tot op heden een confrontatiekoers met de JNA voorstond. Het is niet uitgesloten dat zijn houding verband houdt met de bovenvermelde JNA-troepenbewegingen, die mede bedoeld zouden kunnen zijn ter onderstreping van het feit dat de JNA nog meer troepen ter beschikking heeft die zouden kunnen worden ingezet tegen Kroatië.

Volgens de Kroatische media zou overigens inmiddels tussen Kroatische functionarissen en vertegenwoordigers van de JNA overeenstemming zijn bereikt over de ontruiming van twee JNA-installaties in Vinkovci. Dit bericht kan niet worden bevestigd en lijkt in tegenspraak met de bovenvermelde troepenbewegingen. Het is bovendien zeer onwaarschijnlijk dat de JNA vrijwillig installaties zou ontruimen in Vinkovci, een Kroatisch bolwerk in een door Serviërs gedomineerd

gebied. Waarschijnlijk betreft het een manifestatie van desinformatie van Kroatische zijde.

Kroatische persberichten meldden gisteren dat de JNA geplaagd wordt door grootschalige deserties. Inmiddels zouden reeds meer dan 3000 burgers en 8000 militairen, onder wie ruim 2000 (onder)officieren, zich aan de JNA onttrokken hebben. Hierbij werd echter geen tijds- of plaatsaanduiding gegeven. Aangenomen moet worden dat de Kroaten, die nog steeds lijken te hopen op een desintegratie van de JNA, deze cijfers overdrijven.

Uit kringen van de JNA is meegedeeld dat twee Kroatische generaals, onder wie de voormalige bevelhebber van de luchtmacht Tus, voor de krijgsraad zullen worden gebracht in verband met het feit dat zij zouden zijn overgelopen naar Kroatië. Het is niet duidelijk waarom juist deze twee zijn genoemd, gegeven het feit dat meerdere generaals (bijvoorbeeld de bevelhebber van het Vijfde Militaire District, Kolsek, die mede verantwoordelijk wordt gehouden voor het teleurstellende optreden van de JNA in Slovenië) zijn overgelopen. Bovendien is het opvallend dat juist Tus aangeklaagd wordt. Hij was reeds een aantal maanden geleden van zijn militaire functies ontheven. Destijds werd aangenomen dat dit was gebeurd omdat hij bestemd was om [als burger] de ernstig zieke Kadujevic op te volgen.

Internationale vredesinspanningen

De Veiligheidsraad van de VN heeft afgelopen nacht -zoals reeds werd verwacht- ingestemd met een algemeen wapenembargo tegen Joegoslavië. De beslissing was unaniem, hetgeen mede verband houdt met het feit dat de federale Joegoslavische regering, bij monde van minister van Buitenlandse Zaken Loncar, zelf om deze resolutie gevraagd had. Overigens is vermeldenswaard dat de voorzitter van het federale presidium, de Kroaat Mesic, in tegenstelling tot eerdere verklaringen van zijn kant niet naar New York zal komen. Dit houdt ongetwijfeld verband met het feit dat hij geen mandaat kreeg van het presidium, dat zich in meerderheid tegen hem opstelt als gevolg van zijn pro-Kroatische houding in de afgelopen weken.

Er zijn aanwijzingen dat de olievoorraad in Servië nog slechts toereikend is voor minder dan twee weken. Dit houdt ongetwijfeld verband met het afsnijden van de olieaanvoer door Kroatië vorige week. Overigens zouden volgens deze melding ook de Kroatische voorraden aanzienlijk zijn geslonken. Hongarije en Tsjechoslowakije, die eveneens olie betrekken via Joegoslavië, hebben al fel geprotesteerd tegen de onderbreking van de betreffende pijpleiding. Verwacht kan worden dat, zeker op de langere duur, ook de JNA problemen zal krijgen met de brandstofvoorziening. In de marge van de VN-vergadering heeft de Britse vertegenwoordiging gesuggereerd dat een algemeen olie-embargo op Joegoslavië de partijen "tot rede zou kunnen brengen". Het is echter de vraag of tot een dergelijke maatregel zou moeten worden overgegaan zolang de Joegoslavische partijen onderhandelingen voeren.

Servië

Gisteren is bekend gemaakt dat het stoffelijk overschot van de legendarische na-oorlogse president Tito zal worden verwijderd van zijn erebegraafplaats en zal worden herbegraven op een "normaal" kerkhof. Deze beslissing werd verklaard met enkele weinig overtuigende argumenten. Ongetwijfeld houdt de stap met name verband met het feit dat de Servische nationalist Tito verantwoordelijk houden voor de gecompliceerde staatsstructuur van Joegoslavië, waarin volgens hen de oorzaak ligt van de huidige problemen. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat Tito deze structuur juist heeft opgezet ter voorkoming van het

feit dat Joegoslavië uiteen zou vallen door een heropleving van het vooroorlogse Servische hegemonisme.

Hongarije

Er wordt momenteel op diplomatiek niveau onderzocht of het mogelijk en wenselijk zou zijn de activiteiten van de EG-waarnemersmissie uit te breiden tot Hongarije. Een belangrijke overweging hierbij zou zijn dat door de gevechten in Kroatië het wegverkeer tussen Slovenië/Zagreb en Servië onmogelijk is. Als Hongarije voor de missie toegankelijk zou zijn, zou dit haar bewegingsvrijheid vergroten. Het moet echter niet worden uitgesloten dat op deze wijze -in ieder geval in theorie- tevens een mogelijkheid zou ontstaan tot de terugtrekking van JNA-materieel uit Slovenië over Hongaars grondgebied. Ook moet in gedachten worden gehouden dat Hongarije de afgelopen weken diverse malen heeft geprotesteerd tegen schendingen van haar luchtruim door Joegoslavische gevechtsvliegtuigen in verband met de gevechten in Slavonië. Het is echter lang niet zeker dat Hongarije, dat heeft aangegeven niet betrokken te willen worden bij de strijd in Kroatië, zal instemmen met activiteiten van de missie op haar grondgebied, laat staan met de transit van JNA-materieel.

Conclusie/vooruitzicht

De militaire situatie is tamelijk rustig. Servië, Kroatië en de JNA hebben gisteren formeel de voorkeur uitgesproken voor een politieke oplossing van de tegenstellingen in Kroatië, zodat er ruimte lijkt voor verdere onderhandelingen. Dit zal echter naar verwachting nog een moeizaam proces blijken. Een heropleving van de gevechten blijft tot de mogelijkheden behoren. Het wapenembargo tegen Joegoslavië waartoe de VN-Veiligheidsraad gisteren heeft besloten, vormt een belangrijk politiek signaal, maar zal pas op langere termijn resultaten vertonen. Mogelijk zou een olieboycot op Joegoslavië op kortere termijn reeds succes kunnen hebben, maar het is de vraag of een dergelijke maatregel momenteel gewenst is.